

Tel: +31 (0)40 269 82 22
Fax: +31 (0)40 269 82 97
info@bdo.nl
www.bdo.nl

BDO Audit & Assurance B.V.
Postbus 229, 5600 AE Eindhoven
Dr. Holtropaan 15, 5652 XR Eindhoven
Nederland

Zuidelijke Rekenkamer

te Eindhoven

Rapport inzake de jaarrekening 2013

Inhoudsopgave

	Pagina
Accountantsrapport	
Algemeen	2
Resultaten	3
Jaarverslag	4
Jaarrekening	
Balans per 31 december 2013	29
Exploitatierkening over 2013	31
Grondslagen van waardering en resultaatbepaling	32
Toelichting op de balans per 31 december 2013	33
Toelichting op de exploitatierkening over 2013	35
Overige gegevens	37

Tel: +31 (0)40 269 82 22
Fax: +31 (0)40 269 82 97
info@bdo.nl
www.bdo.nl

BDO Audit & Assurance B.V.
Postbus 229, 5600 AE Eindhoven
Dr. Holtropaan 15, 5652 XR Eindhoven
Nederland

Aan het bestuur van
Zuidelijke Rekenkamer
Keizersgracht 5
5611 GB Eindhoven

Eindhoven, 26 maart 2014
ref: 2762502/BvL

Geacht bestuur,

Ingevolge uw opdracht hebben wij de bij dit rapport opgenomen jaarrekening over het boekjaar 2013 van uw onderneming gecontroleerd. De jaarrekening is opgesteld onder verantwoordelijkheid van het bestuur van de entiteit. Het is onze verantwoordelijkheid een controleverklaring inzake de jaarrekening te verstrekken. De jaarrekening is met het jaarverslag en de overige gegevens opgenomen in de bij deze rapportage opgenomen jaarstukken.

Algemeen

Resultaatbestemming

Resultaatbestemming 2012

Ingevolge de nieuwe gemeenschappelijke regeling Zuidelijke Rekenkamer Noord-Brabant en Limburg van 1 januari 2011 is het exploitatieresultaat 2012 aangemerkt als voorschot op de beschikbaar gestelde middelen 2013.

Voorstel resultaatbestemming 2013

Aan het bestuur van de Zuidelijke Rekenkamer zal worden voorgesteld, conform de gemeenschappelijke regeling geldend vanaf 1 januari 2013, het resultaat € 21.893 aan te merken als voorschot op de beschikbaar gestelde middelen 2014. Dit bedrag heeft voor 50% (€ 10.947) betrekking op Provincie Limburg en voor 50% (€ 10.947) op Provincie Noord-Brabant. Dit voorstel is reeds in de jaarrekening verwerkt.

Resultaten

Bespreking van de resultaten

Zoals blijkt uit de exploitatierekening bedraagt het resultaat € 21.893 (2012: € 38.346). Teneinde inzicht te geven in de ontwikkeling van het resultaat over 2013 volgt hierna een overzicht gebaseerd op de exploitatierekening 2013 met ter vergelijking de exploitatierekening 2012. Bijdragen en kosten zijn hierbij uitgedrukt in een percentage van de bijdragen.

	2013		2012	
	€	%	€	%
Bijdragen provincies	600.000	100,0	600.000	100,0
Bureau	416.050	69,3	404.375	67,4
Overige kosten	162.057	27,0	157.279	26,2
Som der kosten	578.107	96,3	561.654	93,6
Resultaat	21.893	3,7	38.346	6,4

Tot het geven van nadere toelichtingen zijn wij gaarne bereid.

Hoogachtend,

BDO Audit & Assurance B.V.
namens deze,

w.g. I.A. Blom-Lamerikx RA MFSME

JAARVERSLAG

Jaarverslag 2013

Deel I: Verslag van werkzaamheden 2013

Deel II: Jaarrekening 2013

Verslag van werkzaamheden 2013

Inhoudsopgave

	Inleiding	8
1	Context werkzaamheden 2013	9
1.1	Wat willen we bereiken?	9
1.2	Wat zouden we daarvoor in 2013 doen en wat hebben we gedaan?	9
1.3	Wat mocht dat kosten in 2013 en wat zijn de gemaakte kosten?	11
2	Onderzoek en overige werkzaamheden 2013	12
2.1	In 2013 gepubliceerd onderzoek	12
2.1.1	Inzicht in doeltreffendheid subsidieregelingen provincie Limburg	12
2.1.2	Risicomanagement Stimuleringsmaatregel Woningbouwproductie provincie Noord-Brabant	14
2.1.3	Toezicht op archiefzorg provincie Limburg	15
2.1.4	Resultaten van het Innovatiefonds provincie Limburg	16
2.1.5	Rapport bij de Jaarstukken 2012 provincie Noord-Brabant	16
2.1.6	Jaarstukken 2012: onderbesteding provincie Limburg	18
2.1.7	Inzicht in resultaten subsidieregelingen provincie Noord-Brabant	19
2.1.8	Kwaliteit natuurcompensatie provincie Limburg (vervolgonderzoek)	20
2.1.9	Fondsvorming provincie Noord-Brabant	21
2.1.10	Actieve informatieplicht	21
2.2	Lopend onderzoek per ultimo 2013	22
2.2.1	Kwaliteit natuurcompensatie provincie Noord-Brabant (vervolgonderzoek)	22
2.3	Bespreking en besluitvorming naar aanleiding van onderzoek afgerond vóór 2013	22
2.3.1	Strategisch informatiebeleid provincie Noord-Brabant	22
2.3.2	Beleidsbeoordelingen provincie Noord-Brabant (vervolgonderzoek)	23
2.3.3	Beheer en onderhoud kunstwerken provincie Noord-Brabant	23
2.3.4	Feitenrelaas casus Reiling Sterksel BV	24
2.4	Overige werkzaamheden in 2013	24
2.4.1	Jaarverslag 2012	24
2.4.2	Onderzoeksprogramma 2014	24
3	Organisatie	25

3.1	Bestuur en bureau	25
3.2	Gemeenschappelijke regeling	25
3.3	Financiën	26
3.4	Programmaraad	26
3.5	Kennisuitwisseling	27
3.6	Publiciteit	28

Inleiding

De Zuidelijke Rekenkamer is de gemeenschappelijke rekenkamer van de provincies Noord-Brabant en Limburg. De rekenkamer vindt haar wettelijke basis in de Provinciewet. Ze is ingesteld door Provinciale Staten (PS) van beide provincies en heeft als wettelijke taak het onderzoeken van de doeltreffendheid, doelmatigheid en rechtmatigheid van het door het provinciebestuur gevoerde bestuur. Ze rapporteert primair aan PS.

De rekenkamer dient elk jaar een verslag van haar werkzaamheden en een jaarrekening met accountantsverslag over het voorgaande jaar vast te stellen. Bij het verslag van werkzaamheden besteedt de rekenkamer ook aandacht aan de bespreking en besluitvorming binnen de provincies Limburg en Noord-Brabant naar aanleiding van haar aanbevelingen.

Het jaarverslag 2013 bestaat uit twee delen.

In Deel 1 wordt in hoofdstuk 1 de context van de werkzaamheden in 2013 omschreven. In hoofdstuk 2 wordt gerapporteerd over de uitvoering van rekenkameronderzoeken, de provinciale bespreking en/of besluitvorming naar aanleiding van rekenkamerrapporten en overige werkzaamheden van de rekenkamer uit 2013. Hoofdstuk 3 gaat in op de organisatie van de rekenkamer en daarmee verband houdende zaken.

Deel 2 van het jaarverslag bevat de jaarrekening 2013.

Het verslag van werkzaamheden en de jaarrekening 2013 zijn op 26 maart 2014 vastgesteld door de Zuidelijke Rekenkamer.

W.g.
drs. L. Markensteyn
voorzitter

W.g.
drs. P.W.M. de Kroon
directeur-secretaris

1 Context werkzaamheden 2013

1.1 Wat willen we bereiken?

De rekenkamer wil een bijdrage leveren aan het verhogen van de kwaliteit en het lerend vermogen van de besturen van de provincies Noord-Brabant en Limburg.

De rekenkamer richt zich daarbij, aansluitend bij de omschrijving van goed openbaar bestuur zoals gehanteerd door de Verenigde Naties, in het bijzonder op het presteren en functioneren van het provinciaal bestuur. Voor het presteren betreft het de kenmerken vraaggericht, effectief (doeltreffend) en efficiënt (doelmatig) en voor het functioneren de kenmerken transparant en publieke verantwoording.

1.2 Wat zouden we daarvoor in 2013 doen en wat hebben we gedaan?

De rekenkamer voert onderzoeken uit, gericht op de doeltreffendheid, doelmatigheid en rechtmatigheid van het door de provincies Noord-Brabant en Limburg gevoerde bestuur.

In haar onderzoeksprogramma 2013 heeft de rekenkamer de werkzaamheden opgenomen die ze in 2013 wilde uitvoeren.¹

In tabel 1 wordt een overzicht gegeven van de geplande en gerealiseerde werkzaamheden in 2013.

---

¹ Het onderzoeksprogramma 2013 kan worden geraadpleegd op de website www.zuidelijkerekenkamer.nl.

Tabel 1

Geplande werkzaamheden 2013	Realisatie 2013
Inzicht in doeltreffendheid subsidieregelingen provincie Limburg	Gepubliceerd (doorloop uit 2012)
Risicomanagement Stimuleringsmaatregel woningbouwproductie provincie Noord-Brabant	Gepubliceerd (doorloop uit 2012)
Toezicht op de archiefzorg provincie Limburg	Gepubliceerd
Resultaten Innovatiefonds provincie Limburg	Gepubliceerd
Rapport bij de Jaarstukken 2012 provincie Noord-Brabant	Gepubliceerd
Jaarstukken 2012: onderbesteding provincie Limburg	Gepubliceerd
Inzicht in doeltreffendheid subsidieregelingen provincie Noord-Brabant	Gepubliceerd
Vervolgonderzoek ² Kwaliteit natuurcompensatie provincie Limburg	Gepubliceerd
Vervolgonderzoek Kwaliteit natuurcompensatie provincie Noord-Brabant	Lopend onderzoek
Overige werkzaamheden: - Startnotities	<ul style="list-style-type: none"> • Kwaliteit natuurcompensatie Limburg (vervolgonderzoek) • Inzicht in resultaten subsidieregelingen Noord-Brabant • Kwaliteit natuurcompensatie Noord-Brabant (vervolgonderzoek)
- Nazorg afgeronde onderzoeken	Met name in periode na publicaties
- Jaarverslag 2012	Gepubliceerd
- Onderzoeksprogramma 2014	Gepubliceerd
Extra werkzaamheden 2013	
Artikel Beleidsevaluaties: nog veel verbetering mogelijk	Gepubliceerd
Stimuleringsmaatregelen woningbouwproductie Deskundigen aan het woord	Gepubliceerd
Fondsvorming provincie Noord-Brabant	Gepubliceerd
Actieve informatieplicht	Gepubliceerd

² In haar jaarverslag maakt de rekenkamer melding van de besluitvorming naar aanleiding van haar onderzoek. Bij vervolgonderzoeken wordt onder meer de implementatie van deze besluiten in beeld gebracht.

1.3 Wat mocht dat kosten in 2013 en wat zijn de gemaakte kosten?

Voor de uitvoering van het onderzoeksprogramma 2013 beschikte de rekenkamer over een budget van € 600.000. De gerealiseerde lasten bedragen € 578.107. In tabel 2 wordt inzicht gegeven in de geraamde en gerealiseerde lasten in de periode 2008 tot en met 2013. In de jaarrekening vindt u uitgebreide gegevens over de realisatie in 2013.

Tabel 2

Lasten in €	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Geraamd	615.000	615.000	653.000*	600.000	600.000	600.000
Gerealiseerd (afgerond)	614.000	599.000	634.000	548.000	561.000	578.107
Gerealiseerd: % van geraamd	100 %	97 %	97 %	91 %	94 %	96%

* In 2010 was het oorspronkelijk budget € 627.000. Daarnaast € 26.000 als gedeeltelijke financiering voor een extra verzoekonderzoek van PS Limburg.

2 Onderzoek en overige werkzaamheden 2013

Dit hoofdstuk bevat een overzicht van de onderzoeken die de rekenkamer in het verslagjaar heeft gepubliceerd en de stand van zaken met betrekking tot lopend onderzoek. Ook wordt voor deze en eerder gepubliceerde onderzoeken stilgestaan bij de manier waarop het provinciaal bestuur met de uitkomsten van het onderzoek is omgegaan.

Op deze manier ontstaat inzicht in de formele besluitvorming binnen de provincie naar aanleiding van rekenkamerrapporten op de verschillende onderwerpen en beleidsterreinen.

2.1 In 2013 gepubliceerd onderzoek

2.1.1 Inzicht in doeltreffendheid subsidieregelingen provincie Limburg

Op 4 januari 2013 heeft de rekenkamer het rapport *Inzicht in doeltreffendheid subsidieregelingen provincie Limburg* aan PS aangeboden.

Met het onderzoek stelde de rekenkamer zich ten doel om inzichtelijk te maken in hoeverre en op welke wijze de provincie Limburg invulling en uitvoering geeft aan de wettelijke verplichting om de doeltreffendheid van subsidieregelingen regelmatig te evalueren.

Aanbevelingen aan GS

- Geef op het niveau van een subsidieregeling inzicht in de feitelijke resultaten ervan en deel deze informatie met PS.
Daarbij moet in ieder geval ingegaan worden op de ingezette middelen, gerealiseerde prestaties en mate van doelbereiking of bijdrage daaraan. Op die manier wordt duidelijk wat is bereikt met de subsidieregeling en kan de beleidscirkel ook op dat niveau worden gesloten. Deze informatie heeft de provincie ook nodig voor de (verdere) ontwikkeling en het (bij)sturen van het beleid en om inzicht te geven in de geleverde prestaties en doelbereiking op het hogere niveau van de beleidsdoelen. Kom de Awb-verplichting na. Maak in dat verband, waar mogelijk, minimaal aannemelijk of doelen zijn bereikt door de inzet van de subsidieregeling. Voor de regelingen waarvoor dat niet mogelijk is, moet worden uitgelegd - ook aan PS - waarom dat zo is.
- Pak met voorrang de door de ambtelijke organisatie zelf genoemde verbetermogelijkheden op: formuleer richtlijnen voor het evalueren van subsidieregelingen op doeltreffendheid en investeer in de voorkant van beleidsproces.
Wat betreft het investeren in de voorkant: wees kritisch bij de keuze en vormgeving van beleidsinstrumenten waaronder subsidieregelingen, formuleer

voor subsidieregelingen meetbare doelen en daarop gerichte prestaties, maak bij vaststelling van een regeling duidelijk, ook aan PS, wat nut en noodzaak van de regeling is, of deze geëvalueerd wordt, wanneer, waarop en, wanneer dat niet het geval is, waarop niet en waarom niet.

Aanbeveling aan PS

- Zie toe op naleving door GS van de aanbeveling om op het niveau van de subsidieregeling aan u te rapporteren over de feitelijke resultaten. Geef voor de reeds actieve subsidieregelingen aan over welke u in elk geval expliciet wil worden geïnformeerd over de feitelijke resultaten en formuleer daarbij scherp op welke punten inzicht wenselijk is.

Provinciale bespreking en besluitvorming naar aanleiding van rapport

De commissie Cultuur, Welzijn en Leefbaarheid (CWL) heeft op 15 maart het rapport in een informerende en beeldvormende vergadering besproken. Tijdens deze vergadering verzorgde de rekenkamer een toelichting op het onderzoek. Daarbij werden ook de antwoorden betrokken die de rekenkamer eerder had geformuleerd op schriftelijke vragen van PS. De commissie verzocht GS om een sonderende notitie met een Plan van Aanpak ten behoeve van de oordeelvormende commissievergadering van 19 april. In dit Plan van Aanpak wordt op hoofdlijnen beschreven hoe de aanbevelingen van de rekenkamer worden opgevolgd en ingebed in de verdere implementatie van het rijksbreed subsidiekader en hoe een evaluatiekader wordt ontwikkeld waarmee invulling gegeven wordt aan de evaluatie van subsidieregelingen op doeltreffendheid.

Op 17 mei besloten PS, conform de aanbevelingen van de rekenkamer, om:

- GS op te dragen op het niveau van een subsidieregeling inzicht te geven in de feitelijke resultaten ervan en deze informatie te delen met PS;
- GS op te dragen met voorrang de door de ambtelijke organisatie zelf genoemde verbetermogelijkheden op te pakken, te weten: het formuleren van richtlijnen voor het evalueren van subsidieregelingen op doeltreffendheid en het investeren in de voorkant van het beleidsproces;
- GS op te dragen de commissie CWL te informeren over de wijze waarop GS voornemens is de actieve regelingen te evalueren;
- Toe te zien op naleving door GS van de aanbeveling om op het niveau van de subsidieregeling te rapporteren over de feitelijke resultaten.

Op verzoek van de ambtelijke organisatie heeft de rekenkamer daarnaast contact gelegd met de Algemene Rekenkamer met het verzoek of zij speciale workshops wilde organiseren voor provinciale ambtenaren die belast zijn met het opstellen en/of evalueren van subsidieregelingen. De Algemene Rekenkamer, die dergelijke workshops eerder organiseerde voor ambtenaren van de rijksoverheid, heeft dit verzoek gehonoreerd. Op 10 en 11 oktober hebben zo'n 35 medewerkers deelgenomen aan deze workshops, waarbij de volgende onderwerpen aan de orde kwamen: wat is een evaluatie naar doeltreffendheid; het creëren van randvoorwaarden; de voorbe-

reiding en uitvoering van evaluaties naar doeltreffendheid; het beoordelen en gebruiken van dergelijke evaluaties. De Zuidelijke Rekenkamer werd gevraagd om tijdens de workshops de bijdragen van de ambtenaren van inhoudelijk commentaar te voorzien. Daarnaast heeft de rekenkamer de ambtelijke organisatie geïnformeerd over de wijze waarop in andere provincies met dit onderwerp wordt omgegaan.

Aan het eind van het verslagjaar ontving de rekenkamer ter kennisname het door GS vastgestelde 'Evaluatiekader evalueren van subsidieregelingen op doeltreffendheid - Uitgangspunten en Richtlijnen'. In het kader, dat in lijn is met het eerder vastgestelde Plan van Aanpak, zijn ook de resultaten van de workshops verwerkt.

2.1.2 Risicomanagement Stimuleringsmaatregel Woningbouwproductie provincie Noord-Brabant

Het rapport *Risicomanagement Stimuleringsmaatregel Woningbouwproductie provincie Noord-Brabant* is op 20 september aan PS aangeboden.

Met het rapport stelde de rekenkamer zich ten doel om inzicht te verschaffen in de wijze waarop de provincie is omgegaan met de beheersing van de risico's bij de ontwikkeling en de uitvoering van de maatregel Stimulering Woningbouwproductie. Door het onderzoek toe te spitsen op de beheersing van de risico's meende de rekenkamer toegevoegde waarde te kunnen leveren aan de inzichten en kennis binnen de provincie op het terrein van risicomanagement. Het project stimulering woningbouwproductie diende hiervoor als casus.

Aanbevelingen aan GS

- Actualiseer zo spoedig mogelijk de beleidsnota Risicomanagement.
- Definieer bij aanvang van een project of programma de sleutelbegrippen
- Zorg bij majeure projecten, mede ter beheersing van personele/organisatorische risico's, voor een vast team van medewerkers die met de uitvoering van deze projecten worden belast.
- Houd strikt vast aan richtlijnen voor externe inhuur.

Aanbevelingen aan PS

- Autoriseer uitgaven vooraf alleen indien daaraan een deugdelijk uitgewerkt plan ten grondslag ligt, waarin helder is omschreven welk instrumentarium wordt ingezet en welke kosten daarbij horen.
- Zorg voor afzonderlijke besluitvorming voor majeure projecten, ook indien deze plaatsvindt binnen de kaders van de reguliere P&C-cyclus.
- Overweeg, met het oog op een gereguleerde informatie-uitwisseling over majeure projecten, de instelling van een regeling Grote Projecten.

Provinciale bespreking en besluitvorming naar aanleiding van rapport

Het rapport is op 4 oktober in de commissie Economische Zaken en Bestuur (EZB) besproken. Ter voorbereiding op de commissievergadering hebben enkele commissieleden schriftelijk vragen gesteld die de rekenkamer heeft beantwoord. PS hebben het rapport vervolgens op 1 november behandeld. Tijdens de vergadering werd een motie aangenomen waarbij GS werden opgedragen om voorstellen voor grote projecten aan PS ter goedkeuring voor te leggen en daarbij steeds een risicoparagraaf op te nemen als onderdeel van het voorstel.

In reactie op het concept rapport hadden GS aangegeven dat zij de aanbevelingen van de rekenkamer die betrekking hebben op hun bevoegdheden overnemen. In een door de commissie EZB gevraagde nadere toelichting melden GS daarnaast dat zij alle componenten van het risicomangementsysteem in onderlinge samenhang in een notitie met PS zullen delen. GS zegden in deze brief toe dat deze notitie uiterlijk bij de behandeling van de voorjaarsnota 2014 aan PS zal worden aangeboden.

2.1.3 Toezicht op archiefzorg provincie Limburg

Op 4 december heeft de rekenkamer de onderzoeksbrief *Toezicht op archiefzorg provincie Limburg* aangeboden aan PS. In de brief doet de rekenkamer verslag van een verkenning die zij uitvoerde naar de wijze waarop de provincie Limburg het interbestuurlijk toezicht op de archiefzorg door gemeenten heeft ingericht en hoe zij het toezicht op de naleving van wet- en regelgeving bij de archieven van de provincie zelf heeft georganiseerd. Aanleiding voor de verkenning vormde een wijziging van de Archiefwet per 1 januari 2013, waardoor provinciale taken en verantwoordelijkheden zijn veranderd.

Op basis van haar verkenning concludeerde de rekenkamer dat er op dit moment geen meerwaarde is voor verder uitgebreid rekenkameronderzoek, zoals opgenomen in haar onderzoekprogramma 2013.

Wel signaleerde de rekenkamer voor de toekomst een aantal onzekerheden of mogelijke knelpunten. Deze hebben betrekking op: de invulling van het interbestuurlijk toezicht, de criteria die de provincie hanteert voor het maken van integrale afwegingen bij het bestuurlijk toezicht en de kwaliteit en kwantiteit van de uitvoering van archieftaken door gemeenten.

In hun reactie op de onderzoeksbrief gaven GS aan dat zij de conclusies en aanbevelingen van de rekenkamer onderschrijven en de geformuleerde onzekerheden en knelpunten betrekken bij de verdere uitwerking van het provinciaal interbestuurlijk toezicht op de archiefzorg. Dat geldt ook voor de aanbeveling van de rekenkamer om PS voortaan te informeren over de stand van zaken met betrekking tot het interbestuurlijk toezicht.

Provinciale bespreking en besluitvorming naar aanleiding van rapport

De onderzoeksbrief is behandeld in de commissie CWL van 24 januari 2014.

2.1.4 Resultaten van het Innovatiefonds provincie Limburg

Op 5 december heeft de rekenkamer het rapport *Resultaten van het Innovatiefonds provincie Limburg* aan PS aangeboden. Het rapport is een verslag van een inventariserend onderzoek dat zich richtte op de volgende vragen: Wat zijn de prestaties van het Innovatiefonds tot nu toe? Welke bedragen zijn uitgekeerd en onder welke condities? Hoe staat het met het inzicht in de mate waarin die condities worden nagekomen?

Ook besteedde de rekenkamer aandacht aan de wijze waarop de organisatie van het fonds is vormgegeven.

Aanbeveling aan PS en GS

Naar aanleiding van haar onderzoek beval de rekenkamer aan dat de provincie zich opnieuw beraadt op het inzetten van een instrument om het bedrijfsleven risicovol te ondersteunen.

Bij een dergelijke afweging raadt de rekenkamer aan om in elk geval de volgende aspecten te betrekken:

- de grote mate van onzekerheid over de effectieve besteding van overheidsmiddelen;
- het bestaan van andere instrumenten;
- de afhankelijkheid van expertise van externen, vanwege de specifieke kennis en ervaring die het beheer van een dergelijk fonds vereisen.

Indien de provincie besluit om de inzet van een dergelijk fonds te prolongeren, beveelt de rekenkamer aan om de sleutelbegrippen nader te definiëren en de beoogde resultaten in indicatoren uit te werken, waardoor achteraf kan worden vastgesteld of deze zijn behaald. Tevens beveelt de rekenkamer aan om de kaderstelling en inrichting van de controle door PS te verbeteren.

Provinciale bespreking en besluitvorming naar aanleiding van rapport

Het rapport is behandeld in de commissie Economie, Bestuur en Duurzaamheid (EBD) van 17 januari 2014.

2.1.5 Rapport bij de Jaarstukken 2012 provincie Noord-Brabant

Op 25 april heeft de rekenkamer het *Rapport bij de Jaarstukken 2012 provincie Noord-Brabant* aan PS aangeboden. Met het onderzoek wilde de rekenkamer PS ondersteunen bij de behandeling van de Jaarstukken 2012.

Eerder publiceerde de rekenkamer onderzoeken naar de Jaarstukken 2007 en 2008 (deelonderzoek naar onderbesteding).

Aanbevelingen

Naar aanleiding van haar onderzoek vroeg de rekenkamer opnieuw aandacht voor blijvende inspanningen om de kwaliteit van de Programmabegroting (als basis voor de Jaarstukken) verder te verbeteren en te zorgen voor een goede aansluiting daarvan op de Jaarstukken.

De rekenkamer herhaalde in dat verband dat zowel de Programma's als de paragraaf Verbonden partijen in de Jaarstukken in ieder geval een toelichting dienen te bevatten op:

- de mate waarin beoogde doelen/te bereiken maatschappelijke effecten en prestaties, zoals in de Programmabegroting gepresenteerd, zijn gerealiseerd;
- de wijze waarop de geleverde prestaties hebben bijgedragen aan het bereiken van het bijbehorende doel/te bereiken maatschappelijk effect;
- (indien van toepassing) de reden voor het niet bereiken van doelen/te bereiken maatschappelijke effecten en prestaties en de gevolgen daarvan voor het vigerende beleid;
- de oorzaken en gevolgen van financiële afwijkingen.

Evenals bij het onderzoek naar de Jaarstukken 2007 bepleitte de rekenkamer dat de informatie over doelen/te bereiken maatschappelijke effecten, prestaties en kosten in samenhang en context gepresenteerd worden, zodat ook voor een lezer zonder (inhoudelijke) voorkennis begrijpelijk wordt waar het over gaat.

De rekenkamer riep PS en GS op om met het oog op de totstandkoming van de Programmabegroting 2014 een gezamenlijke inspanning te leveren om de kwaliteit van de begroting daadwerkelijk te verbeteren.

Provinciale bespreking en besluitvorming naar aanleiding van rapport

De rekenkamer verzorgde een toelichting op haar concept rapport in de vergadering van de Rekeningcommissie van 12 april. De commissie Mobiliteit en Financiën (MF) betrok het definitieve rapport vervolgens bij de bespreking van de Jaarstukken in haar vergadering van 26 april. Tijdens de behandeling van de Jaarstukken in de vergadering van PS van 17 mei zegde de verantwoordelijk gedeputeerde toe om de begroting 2014 in consultatie met PS op te pakken en daarbij de aanbevelingen van de rekenkamer als uitgangspunt te nemen.

Op 30 augustus wees de Rekeningcommissie vervolgens leden aan voor een werkgroep verbetering begroting (een werkgroep met dezelfde intentie was ook in 2007 opgericht). In een bespreking van de werkgroep met GS zijn daarna de uitgangspunten voor de begroting 2014 vastgesteld. De gedeputeerde Financiën meldde daarbij nogmaals dat de eerdere bevindingen en suggesties van de rekenkamer nadrukkelijk input zijn voor het verbetertraject.

2.1.6 Jaarstukken 2012: onderbesteding provincie Limburg

Op 8 mei heeft de rekenkamer het rapport *Jaarstukken 2012: onderbesteding provincie Limburg* aan PS aangeboden. Met het onderzoek wilde de rekenkamer PS ondersteunen bij de behandeling van de Jaarstukken 2012 op het punt van onderbesteding.

Aanbevelingen aan GS

- Zet de ingezette lijn voor het realiseren van de eerder uitgesproken ambitie door. Geef in dat verband een duidelijk en volledig beeld van de onderbesteding bij de verschillende programmalijnen en breng daarbij in een vast format de onderbesteding zelf, de oorzaken, het gevolg en de beïnvloedbaarheid in kaart. Zorg daarbij voor een bestendige rapportagelijijn en een kwalitatief goede en eenduidige toelichting op de gepresenteerde onderbesteding aan de hand van cijfers die op elkaar aansluiten. Ook formuleerde de rekenkamer suggesties ter verbetering van de leesbaarheid, begrijpelijkheid en transparantie van de jaarstukken op het punt van onderbesteding.

Aanbevelingen aan PS

- Geef GS opdracht om de ingezette lijn van verbetering in presentatie en toelichting op de financiële afwijkingen/onderbesteding krachtig door te zetten en daarbij de door de rekenkamer aangereikte suggesties te betrekken. Verder riep de rekenkamer PS op om speerpunten te benoemen op het punt van onderbesteding, waarover ze expliciet en in meerjarig perspectief geïnformeerd wensen te worden.

Provinciale bespreking en besluitvorming naar aanleiding van rapport

De Controlemcommissie besprak het rekenkamerrapport bij de behandeling van de Jaarstukken 2012 op 6 juni. De rekenkamer verzorgde tijdens die vergadering een toelichting op het rapport. De Controlemcommissie besloot een statenvoorstel te formuleren met daarin een oproep aan GS om de aanbevelingen van de rekenkamer uit te voeren. Bij de behandeling van de Jaarstukken 2012 in de vergadering van PS van 13 juni werd dit voorstel aangenomen.

De bevindingen en daarop gebaseerde aanbevelingen van de rekenkamer vormden vervolgens input voor een werksessie van de Taskforce begroting die zich op 3 september, ter voorbereiding van de begroting 2014, boog over de programmalijnen Woningmarkt en Cultuur.

2.1.7 Inzicht in resultaten subsidieregelingen provincie Noord-Brabant

Op 6 december heeft de rekenkamer het rapport *Inzicht in resultaten subsidieregelingen provincie Noord-Brabant* aan PS aangeboden.

Met het onderzoek stelde de rekenkamer zich ten doel om inzicht te bieden in de wijze waarop resultaten van subsidieregelingen in kaart (zullen) worden gebracht door de provincie Noord-Brabant en PS inzicht wordt gegeven in de resultaten.

Aanbevelingen aan GS

- Zet met kracht de thans ingezette lijn door en breng de richtlijnen uit de notitie Evaluatiesystematiek Subsidies daadwerkelijk in de praktijk. Geef daarbij aan de voorkant voor elke nieuwe subsidieregeling inzicht in nut en noodzaak en beoogde resultaten en deel deze informatie met PS. *Wees kritisch bij de keuze en vormgeving van subsidieregelingen, onderbouw de verwachte doeltreffendheid, formuleer voor subsidieregelingen meetbare doelen en daarop gerichte prestaties, maak bij vaststelling van een regeling duidelijk, ook aan PS, wat nut en noodzaak van de regeling is, of deze geëvalueerd wordt, wanneer, waarop en, wanneer dat niet het geval is, waarop niet en waarom niet.*
- Zet met kracht de thans ingezette lijn door en geef op het niveau van een subsidieregeling inzicht in de feitelijke resultaten ervan en deel deze informatie met PS. *Daarbij moet in ieder geval ingegaan worden op de ingezette middelen, gerealiseerde prestaties en mate van doelbereiking of bijdrage daaraan. Op die manier wordt duidelijk wat is bereikt met de subsidieregeling en kan de beleidskring ook op dat niveau worden gesloten. Deze informatie heeft de provincie ook nodig voor de (verdere) ontwikkeling en het (bij)sturen van het beleid en om inzicht te geven in de geleverde prestaties en doelbereiking op het hogere niveau van de beleidsdoelen. Kom de Awb-verplichting na. Maak in dat verband, waar mogelijk, minimaal aannemelijk of doelen zijn bereikt door de inzet van de subsidieregeling. Voor de regelingen waarvoor dat niet mogelijk is, moet worden uitgelegd - ook aan PS - waarom dat zo is.*

Aanbevelingen aan PS

- Zie toe op naleving door GS van de aanbevelingen om op het niveau van de subsidieregeling aan u te rapporteren over de beoogde en feitelijke resultaten. Geef voor de nieuwe subsidieregelingen aan over welke u in elk geval expliciet wil worden geïnformeerd over de feitelijke resultaten en formuleer daarbij scherp op welke punten inzicht wenselijk is.
- Zie erop toe dat in GS in 2015 de toepassing van de evaluatiesystematiek evalueren, zoals aangekondigd.

Provinciale bespreking en besluitvorming naar aanleiding van rapport
Het rapport is op 17 januari 2014 besproken in de commissie EZB.

2.1.8 Kwaliteit natuurcompensatie provincie Limburg (vervolgonderzoek)

De rekenkamer heeft het rapport *Kwaliteit natuurcompensatie provincie Limburg (vervolgonderzoek)* op 1 november aan PS aangeboden.

Met het onderzoek wilde de rekenkamer een actueel inzicht verschaffen in de mate waarin de provincie Limburg erin slaagt om te waarborgen dat op een juiste wijze uitvoering wordt gegeven aan de compensatie-eis. Daarnaast wilde de rekenkamer inzicht geven in hoeverre GS de opdracht van PS naar aanleiding van het eerdere rekenkameronderzoek uit 2009 hebben uitgevoerd.

Aanbevelingen aan GS

- Ga voor elk van de compensatieprojecten na of het ingezette instrumentarium bijdraagt aan het daadwerkelijk nakomen van afspraken. Zoek, indien het resultaat achterblijft bij de verwachting, naar alternatieve instrumenten. Treed krachtiger op als compensatiemaatregelen niet voldoende blijken te zijn uitgevoerd en rapporteer over deze onderwerpen aan PS. Besteed bij het toezicht op de kwaliteit van de natuurcompensatie-overeenkomsten meer aandacht aan duidelijkheid over de te compenseren oppervlakte, de onderbouwing daarvan, het kaartmateriaal en de afspraken over de daadwerkelijke uitvoering van het beheer en wie het beheer gaat uitvoeren. Neem in het dossier informatie op over de daadwerkelijke planologische bescherming van de compensatielocatie. Realiseer alsnog een publiek informatiepunt zoals eerder door PS opgedragen, dat controle op ingreep- en compensatielocatie mogelijk maakt.
- Actualiseer en heroverweeg de termijn en invulling van de eindcontrole bij de voorgenomen aanpassing van de provinciale beleidsregel. Pas, indien van toepassing, de Dienstverleningsovereenkomst in lijn daarmee aan en heroverweeg daarbij de taakverdeling tussen de provinciale afdelingen op het gebied van dossiervorming, archivering en het inplannen en attenderen van de uit te voeren veldcontroles.

Provinciale bespreking en besluitvorming naar aanleiding van rapport

Ter voorbereiding op de behandeling van het rapport zijn door PS aan de rekenkamer schriftelijke vragen gesteld. De rekenkamer heeft deze vragen op 4 december beantwoord.

Het rapport is op 10 januari 2014 in de commissie Ruimte, Infrastructuur en Financiën (RIF) behandeld.

2.1.9 Fondsvorming provincie Noord-Brabant

Op 24 mei heeft de rekenkamer een rekenkamerbrief *Fondsvorming provincie Noord-Brabant* aan PS aangeboden.

Met het oog op besluitvorming inzake de instelling van vier fondsen (Innovatiefonds, Energiefonds, Breedbandfonds en Groen Ontwikkelfonds) hadden PS op 19 april in een unaniem aangenomen motie aan de rekenkamer verzocht om in kaart te brengen op welke wijze de organisatorische inrichting van deze fondsen zodanig vormgegeven kan worden dat sprake is van een optimale kaderstelling en controle door PS.

De rekenkamer heeft het verzoek van PS gehonoreerd en volgens afspraak voor PS relevante bevindingen en opmerkingen uit bestaand onderzoek en ander bronnenmateriaal geïdentificeerd en in de vorm van aandachtspunten samenvattend gepresenteerd.

De rekenkamer heeft de aandachtspunten samengevat onder de noemers kaderstelling en controle. De aandachtspunten geven een overzicht van onderwerpen die voor PS van belang zijn om zich een gedegen oordeel te kunnen vormen over de gepresenteerde plannen en een leidraad bieden voor een krachtige invulling van de kaderstellende en controlerende rol van PS.

Provinciale bespreking en besluitvorming naar aanleiding van rapport

Tijdens een PS-beeldvormingsdag op 24 mei heeft de rekenkamer haar bevindingen toegelicht. Naar aanleiding hiervan hebben GS op 28 mei in een brief aan PS gereageerd op de bevindingen van de rekenkamer. GS gaven aan zich zeer te herkennen in de aandachtspunten van de rekenkamer en deze in hoge mate in hun voorstellen te hebben verwerkt of hiermee terdege rekening te hebben gehouden. Voor elk van de door de rekenkamer geformuleerde aandachtspunten gaven GS aan op welke wijze zij daar in de voorstellen mee om waren gegaan.

PS hebben de rekenkamerbrief op 21 juni betrokken bij hun behandeling van het statenvoorstel gericht op de instelling van de vier fondsen.

2.1.10 Actieve informatieplicht

Op 1 oktober heeft de rekenkamer een achtergronddocument *Actieve Informatieplicht* aangeboden aan PS, GS en ambtelijke organisatie van de provincies Limburg en Noord-Brabant. Het document is een samenvatting en bewerking van een master thesis die in het kader van een stage-opdracht van de rekenkamer is geschreven.

Met het document wilde de rekenkamer inzicht geven in de invulling en werking van de actieve informatieplicht van GS en Commissaris van de Koning aan PS. Het identificeert knelpunten en geeft een handreiking hoe daarmee om te gaan. De rekenkamer pleit ervoor dat PS en GS periodiek met elkaar spreken over de invulling van de actieve informatieplicht en de regelgeving hierover herijken.

Tijdens een interpellatiedebat van PS van Noord-Brabant op 1 november over het proces en de informatievoorziening rondom het voorbereidingsbesluit zorgvuldige veehouderij hebben PS een motie aangenomen over de actieve informatieplicht. Met verwijzing naar de master thesis werd GS verzocht om de invulling van de actieve informatieplicht op heldere wijze en gekoppeld aan criteria in een beleidsnotitie op te nemen en aan PS ter goedkeuring voor te leggen.

2.2 Lopend onderzoek per ultimo 2013

2.2.1 Kwaliteit natuurcompensatie provincie Noord-Brabant (vervolgonderzoek)

Op 28 juni heeft de rekenkamer de startnotitie voor het onderzoek *Kwaliteit natuurcompensatie provincie Noord-Brabant (vervolgonderzoek)* vastgesteld. Met het onderzoek wil de rekenkamer een actueel inzicht verschaffen in de mate waarin de provincie Noord-Brabant erin slaagt te waarborgen dat op een juiste wijze uitvoering wordt gegeven aan de compensatie-eis. Daarnaast wil de rekenkamer inzicht geven in hoeverre GS de opdracht van PS naar aanleiding van het eerdere rekenkameronderzoek uit 2009 hebben uitgevoerd.

Aan het eind van het verslagjaar was het dossieronderzoek afgerond en hadden ook de veldonderzoeken plaatsgevonden. Het onderzoeksrapport zal naar verwachting aan het eind van het eerste kwartaal van 2014 worden gepubliceerd.

2.3 Bespreking en besluitvorming naar aanleiding van onderzoek afgerond vóór 2013

2.3.1 Strategisch informatiebeleid provincie Noord-Brabant

De rekenkamer heeft het rapport *Strategisch informatiebeleid provincie Noord-Brabant* op 2 maart 2012 aan PS aangeboden. Op verzoek van de ambtelijke organisatie heeft de rekenkamer in januari 2013 een concept van de kadernota ICT-beleid 2012-2015 van commentaar voorzien. De kadernota is een vervolg op de startnotitie die in september 2012 is besproken in de commissie EZB. Het rekenkamerrapport vormde mede de aanleiding voor startnotitie en kadernota. In de aanloop naar de bespreking van de kadernota in PS heeft de rekenkamer daarnaast vragen van leden van PS beantwoord. De vragen hadden met name betrekking op de

positie van een CIO, waarvoor de rekenkamer in haar rapport had gepleit. De kadernota is op 22 maart 2013 door PS vastgesteld.

2.3.2 Beleidsbeoordelingen provincie Noord-Brabant (vervolgonderzoek)

De rekenkamer heeft het rapport *Beleidsbeoordelingen provincie Noord-Brabant (vervolgonderzoek)* op 21 juni 2012 aan PS aangeboden.

Op 25 januari 2013 hebben PS de kaderstellende nota 'Kaders voor onderzoek' vastgesteld. In de nota zijn de aanbevelingen verwerkt die de rekenkamer naar aanleiding van haar vervolgonderzoek heeft geformuleerd.

Op 19 april 2013 hebben PS vervolgens het statenvoorstel 'Kennis en Onderzoek' aangenomen. Onderdeel van het voorstel vormden de nota 'Onderzoeksbeleid' en de 'Verordening doelmatigheid en doeltreffendheid Noord-Brabant'. Gerefereerd wordt aan de opdracht van PS aan GS om het onderzoeksbeleid te actualiseren en toe te zien op een kwalitatief goede uitvoering van het onderzoeksbeleid. Dit naar aanleiding van de bespreking van het rekenkamerrapport en de daarin geformuleerde aanbevelingen. Tijdens de bespreking in PS werd een amendement op de Verordening doelmatigheid en doeltreffendheid aangenomen. Het amendement betreft een nadere precisering van de inhoud van onderzoeksvoorstellen en het opstellen van verbeterplannen op basis van de uitkomsten van het rekenkameronderzoek.

Naar aanleiding van het rekenkamerrapport heeft het team Kennis en Onderzoek van de provincie op 15 maart 2013 een discussiebijeenkomst 'Lerend evalueren' georganiseerd. Aan de bijeenkomst werd deelgenomen door vertegenwoordigers van PS, GS, ambtelijke organisatie en relaties van de provincie Noord-Brabant. Tijdens de bijeenkomst werd het belang van evalueren benadrukt door een relatie te leggen naar kennisontwikkeling en kennisbenutting.

2.3.3 Beheer en onderhoud kunstwerken provincie Noord-Brabant

De rekenkamer heeft het rapport *Beheer en onderhoud kunstwerken provincie Noord-Brabant* op 16 november 2012 aan PS aangeboden.

Op 1 februari 2013 heeft de rekenkamer een toelichting op het rapport verzorgd voor de commissie MF. Op 22 februari hebben PS vervolgens een statenvoorstel aangenomen waarin zij besloten om de conclusies en aanbevelingen van de rekenkamer te onderschrijven. PS gaven GS de opdracht om zo spoedig mogelijk een kaderstellende beleidsregel over de sturing van het beheer en het onderhoud van kunstwerken aan PS voor te leggen. Ook werden GS verzocht om met ingang van 2013 in de Begrotingen en Jaarstukken in de paragraaf 'Onderhoud kapitaalgoederen' specifiek te rapporteren over kunstwerken.

2.3.4 Feitenrelaas casus Reiling Sterksel BV

De rekenkamer heeft het rapport *Feitenrelaas casus Reiling Sterksel BV* op 29 juni 2012 aan PS Noord-Brabant aangeboden.

Op 11 januari 2013 vond een gesprek plaats van de statencommissie Ecologie en Handhaving met GS, als afronding van een hoorzittingstraject dat gericht was op het vraagstuk van inwerkingtreding van milieuvergunningen. De casus 'Reiling', waarvoor de rekenkamer op verzoek van PS een feitenrelaas had opgesteld, vormde input voor dit gesprek.

Naar aanleiding van opmerkingen van de rekenkamer over de kwaliteit van de onderzochte dossiers kondigden GS verbeteracties aan voor een betere registratie en dossiervorming. In november 2013 werden de richtlijnen voor het correct en op het juiste moment opslaan van informatie onder de aandacht van alle provinciale medewerkers gebracht. Daarbij werd verwezen naar het rekenkameronderzoek naar de Reiling-dossiers, die niet compleet bleken met name wat betreft relevante mails.

2.4 Overige werkzaamheden in 2013

2.4.1 Jaarverslag 2012

Op 19 maart 2013 heeft de rekenkamer haar jaarrekening 2012 vastgesteld.

De jaarrekening is op 30 maart aan PS van beide provincies en het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) aangeboden.

Op 18 april 2013 heeft de rekenkamer vervolgens haar jaarverslag 2012 vastgesteld. Het jaarverslag is op 25 april 2012 aan PS en GS van beide provincies aangeboden. Het jaarverslag bestaat uit het Verslag van werkzaamheden en de jaarrekening.

2.4.2 Onderzoeksprogramma 2014

Op 29 november 2013 heeft de rekenkamer haar *Onderzoeksprogramma 2014*, na bespreking in de Programmaraad van 20 november, vastgesteld.

Het programma is op 9 december aan PS en GS van beide provincies aangeboden.

3 Organisatie

3.1 Bestuur en bureau

De rekenkamer heeft een collegiaal bestuur bestaande uit drie leden. Gedurende het verslagjaar bestond het bestuur uit: de heer L. Markensteyn (voorzitter), mevrouw Th.O.J. Lucardie en de heer J.C. van Dalen. Zij zijn benoemd door PS van de deelnemende provincies.

Tijdens de vergadering van de Programmaraad van 20 november heeft het bestuur zijn rooster van aftreden bekendgemaakt:

- de heer J.C. van Dalen 1 januari 2014
- mevrouw Th.O.J. Lucardie 1 januari 2015
- de heer L. Markensteyn 1 januari 2017

De heer Van Dalen blijft als bestuurslid aan tot er een nieuw lid van het bestuur aantreedt. Aan het eind van het verslagjaar was de procedure gestart om de vacature op te vullen. In de selectiecommissie hebben vier leden van de Programmaraad zitting, twee namens de provincie Limburg en twee namens de provincie Noord-Brabant. De griffier van de provincie Limburg is secretaris van de selectiecommissie. De zittende bestuursleden zijn adviseur van de commissie.

Voor de uitvoering van haar werkzaamheden beschikt de rekenkamer over een eigen bureau.

Het bureau heeft een formatie van vijf personen, met in 2013 gemiddeld 4,2 fte en de volgende samenstelling:

- mevrouw P.J.S. van Gelder (managementassistente).
- de heer P.W.M. de Kroon (directeur, tevens secretaris van het bestuur);
- mevrouw A.G.M. Matheeuwsen (senior-onderzoeker);
- mevrouw A. Mengde - van der Wal (senior-onderzoeker);
- mevrouw F. I. van der Wal (onderzoeker);

3.2 Gemeenschappelijke regeling

In 2013 zijn werkzaamheden verricht met het oog op een op onderdelen meer zelfstandige bedrijfsvoering door de rekenkamer. In consultatie met de Programmaraad en de griffies van de beide provincies was eerder vastgesteld dat hiertoe de Gemeenschappelijke Regeling Zuidelijke Rekenkamer Noord-Brabant en Limburg diende te worden aangepast. Op 22 februari 2013 hebben PS van beide provincies ingestemd met de gewijzigde gemeenschappelijke regeling.

3.3 Financiën

PS van de provincies Noord-Brabant en Limburg stellen de rekenkamer de nodige middelen ter beschikking voor een goede uitvoering van haar taak. Beide provincies nemen ieder voor de helft deel in de bekostiging van de rekenkamer. Voor 2013 is een bedrag van € 600.000 aan de rekenkamer ter beschikking gesteld.

De jaarrekening 2012 en begroting 2014 van de rekenkamer heeft het bestuur op respectievelijk 19 maart en 28 mei 2013 vastgesteld. De begroting is, evenals de jaarrekening, aangeboden aan het ministerie van BZK en aan PS van de beide provincies.

Op 21 november 2013 ontving de rekenkamer een brief van het ministerie van BZK met de bevestiging dat de begroting 2014 van de rekenkamer in evenwicht is en dat voldaan is aan de termijn voor vaststelling en inzending. Hierdoor kan voor het begrotingsjaar 2014 worden volstaan met de repressieve toezichtvorm. De minister verzocht bij komende begrotingen om een nadere toelichting op de cijfers van de begroting teneinde de deelnemers en de toezichthouder van de gemeenschappelijke regeling in staat te stellen een breder beeld te kunnen vormen met betrekking tot de ingediende begroting. De rekenkamer heeft toegezegd daarvoor zorg te dragen.

3.4 Programmaraad

De rekenkamer kent een Programmaraad, die adviseert over het door de rekenkamer voorgenomen onderzoeksprogramma en desgewenst als klankbord fungeert voor het bestuur. Via de Programmaraad hebben PS van de deelnemende provincies tevens de mogelijkheid om onderwerpen voor onderzoek voor te dragen. De rekenkamer bepaalt echter zelf welke onderzoeken feitelijk worden uitgevoerd. De Programmaraad bestaat uit drie leden van PS per deelnemende provincie.

In het verslagjaar bestond de Programmaraad uit de leden van PS van Noord-Brabant: mevrouw W.M.A. Arts, mevrouw P.M. Brunklaus, mevrouw J.C.R. Keijzers-Verschelling en de leden van PS van Limburg: de heer J.G.G. Bosch, de heer E.H.J. Bus en de heer H.J.H. Mackus.

De Programmaraad kwam in het verslagjaar tweemaal bijeen. Tijdens de vergadering van 17 maart 2013 werd het concept jaarverslag 2012 besproken. Ook werd stilgestaan bij de aanpak van voor 2013 geplande onderzoeken. Tijdens de vergadering van 20 november 2013 voorzag de Programmaraad het concept onderzoeksprogramma 2014 van commentaar. Ook werd met de Programmaraad gesproken over de voortgang van het proces gericht op een op onderdelen meer zelfstandige bedrijfsvoering door de rekenkamer en over de inrichting van de wervings- en selectieprocedure voor een nieuw bestuurslid van de rekenkamer.

3.5 Kennisuitwisseling

Alle vijf de provinciale rekenkamers maken deel uit van de Kring van provinciale rekenkamers, opgericht binnen de Nederlandse Vereniging van Rekenkamers en Rekenkamercommissies (NVRK).

Naast de Zuidelijke Rekenkamer zijn dat: de Noordelijke Rekenkamer (Drenthe, Fryslân, Groningen), de Rekenkamer Oost-Nederland (Gelderland, Overijssel), de Randstedelijke Rekenkamer (Flevoland, Noord-Holland, Utrecht, Zuid-Holland) en de Rekenkamer Zeeland.

Doel van de kring is de onderlinge afstemming en uitwisseling van kennis. Afstemming vindt plaats rond thema's als: positionering van de provinciale rekenkamers; onderzoek, opleiding en training (kwaliteitskring); bedrijfsvoering. De kring van provinciale rekenkamers zoekt op onderdelen aansluiting bij activiteiten van andere rekenkamers, waaronder de Algemene Rekenkamer. In het verslagjaar werden verscheidene bijeenkomsten in het kader van de kring belegd en door vertegenwoordigers van bestuur en bureau van de Zuidelijke Rekenkamer bijgewoond.

Op 25 april vond een vergadering van directeuren van provinciale rekenkamers plaats. Gesproken werd onder meer over de planning en voortgang van onderzoeken, de controle door rekenkamers op gedecentraliseerde overheidstaken en een kwaliteitshandvest voor rekenkamers.

De jaarlijkse dag voor managementassistenten van de provinciale rekenkamers vond plaats op 23 mei. Tijdens de bijeenkomst werd met name informatie uitgewisseld over digitale archivering.

Op 29 oktober 2013 organiseerde de Noordelijke Rekenkamer in samenwerking met de Rekenkamer Oost-Nederland de jaarlijkse onderzoekersdag van de provinciale rekenkamers. Ook op die dag kwamen directeuren en bestuurders van de rekenkamers bijeen. Onderwerpen die aan de orde kwamen: financiën, mogelijkheden voor gezamenlijk onderzoek en een gezamenlijke publicatie met het oog op de provinciale verkiezingen in 2015.

Onderzoekers van de rekenkamer namen in 2013 daarnaast deel aan overleggen met de Algemene Rekenkamer en lokale rekenkamers. Daarbij werden onder meer de bevindingen van de Zuidelijke Rekenkamer naar aanleiding van haar onderzoeken naar het beheer en het onderhoud van kunstwerken besproken en werden de mogelijkheden verkend van samenwerking bij een voorgenomen onderzoek naar het programma 'Beter Benutten'.

3.6 Publiciteit

De rekenkamer legt publiekelijk verantwoording af over haar onderzoeksactiviteiten. Haar rapporten zijn na aanbidding aan PS openbaar. Ook in 2013 heeft de rekenkamer de publicatie van haar rapporten begeleid met persberichten en heeft zij desgewenst een toelichting gegeven op haar onderzoeken tegenover de provinciale organisatie en de media.

Op de website van de rekenkamer worden alle onderzoeken, startnotities, onderzoeksprogramma's, jaarverslagen en de door de rekenkamer uitgebrachte persberichten weergegeven. Ook bevat de website relevante links.

JAAARREKENING

Balans per 31 december 2013

(na voorstel resultaatbestemming)

	<u>31-12-2013</u>		<u>31-12-2012</u>	
	€	€	€	€
ACTIVA				
Vlottende activa				
Vorderingen				
Overige vorderingen en overlopende activa		25.631		57.455
Totaal		<u>25.631</u>		<u>57.455</u>

	<u>31-12-2013</u>		<u>31-12-2012</u>	
	€	€	€	€
PASSIVA				
Kortlopende schulden				
Overige schulden en overlopende passiva		25.631		57.455
Totaal		<u>25.631</u>		<u>57.455</u>

Exploitatierkening over 2013

	<u>2013</u>		<u>2012</u>	
	€	€	€	€
Bijdragen provincies		600.000		600.000
Bureau	416.050		404.375	
Overige kosten	162.057		157.279	
	<u> </u>		<u> </u>	
Som der kosten		578.107		561.654
		<u> </u>		<u> </u>
Resultaat		21.893		38.346
		<u> </u>		<u> </u>

Grondslagen van waardering en resultaatbepaling

Algemeen

Vergelijkende cijfers

De cijfers voor 2012 zijn, waar nodig, geherrubriceerd teneinde vergelijkbaarheid met 2013 mogelijk te maken.

Activiteiten

De Zuidelijke Rekenkamer onderzoekt de doeltreffendheid, de doelmatigheid en de rechtmatigheid van het gevoerde bestuur van de provincies Noord-Brabant en Limburg.

Schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het management oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Grondslagen voor waardering van activa en passiva

Algemeen

De jaarrekening is opgesteld volgens de van toepassing zijnde wet- en regelgeving, besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.

De algemene grondslag voor de waardering van de activa en passiva, alsmede voor de bepaling van het resultaat, is de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Voor zover niet anders vermeld, worden activa en passiva opgenomen voor de nominale waarde.

Vorderingen

De vorderingen worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Deze is gelijk aan de nominale waarde onder aftrek van de noodzakelijk geachte voorzieningen voor het risico van oninbaarheid. Deze voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen.

Kortlopende schulden

De kortlopende schulden worden gewaardeerd op de nominale waarde en hebben een maximale looptijd van één jaar.

Grondslagen voor de resultaatbepaling

Algemeen

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de bijdragen en alle hiermee verbonden, aan het verslagjaar toe te rekenen kosten. De kosten worden bepaald met inachtneming van de hiervoor vermelde waarderinggrondslagen.

Resultaten worden verantwoord in het jaar waarin deze zijn gerealiseerd. Verliezen worden in aanmerking genomen in het jaar waarin deze voorzienbaar zijn.

Toelichting op de balans per 31 december 2013

Activa

Vlottende activa

Vorderingen

Overige vorderingen en overlopende activa

	<u>31-12-2013</u>	<u>31-12-2012</u>
	€	€
Nog te ontvangen gelden provincie Noord-Brabant	25.631	57.455

De nog te ontvangen gelden provincie Noord-Brabant betreffen gelden die door de kassier, Provincie Noord-Brabant, worden beheerd.

Passiva

Vermogen

Vanaf 2013 is er een nieuwe Gemeenschappelijke Regeling Zuidelijke Rekenkamer Noord-Brabant en Limburg van toepassing. Op basis van artikel 9 van deze regelgeving is gesteld dat, indien en voorzover blijkt dat de totale lasten lager zijn dan de voor dat jaar ter beschikking gestelde middelen het overschot in mindering wordt gebracht op de middelen die voor het daarop volgende jaar beschikbaar worden gesteld.

Kortlopende schulden

Overige schulden en overlopende passiva

	<u>31-12-2013</u>	<u>31-12-2012</u>
	€	€
Vooruit ontvangen beschikbaar gestelde middelen Provincie Noord-Brabant	10.947	19.173
Vooruit ontvangen beschikbaar gestelde middelen Provincie Limburg	10.947	19.173
Nog te betalen kosten	3.737	19.109
	<u>25.631</u>	<u>57.455</u>

De vooruit ontvangen beschikbaar gestelde middelen betreft het exploitatieresultaat over 2013. Dit wordt op basis van de vanaf 2011 geldende regelgeving beschouwd als voorschot op de beschikbaar gestelde middelen volgend jaar.

Niet in balans opgenomen rechten en verplichtingen

Huurverplichtingen

De Zuidelijke Rekenkamer is een onderhuurovereenkomst aangegaan inzake de kantoorruimte gelegen aan de Keizersgracht 5 te Eindhoven. De huurprijs bedraagt € 29.561 (exclusief BTW) per jaar. De huurprijs wordt jaarlijks geïndexeerd op 1 januari overeenkomstig de wijziging van het Consumentenprijsindexcijfer, reeks Alle Huishoudens. De overeenkomst is aangegaan voor de duur van 3 jaar, ingaande op 1 januari 2005 en lopende tot en met 31 december 2007. Na het verstrijken van deze periode loopt de huurovereenkomst door van jaar tot jaar, met inachtneming van een opzegtermijn van 6 maanden.

Toelichting op de exploitatierekening over 2013

Bijdragen provincies

	<u>2013</u>	<u>2012</u>
	€	€
Bijdragen provincie Noord-Brabant	300.000	300.000
Bijdragen provincie Limburg	300.000	300.000
	<u>600.000</u>	<u>600.000</u>

De provincie Noord-Brabant functioneert als kassier van de Rekenkamer. De Provincie Limburg heeft haar bijdrage betaald aan de provincie Noord-Brabant.

Bureau

	<u>2013</u>	<u>2012</u>
	€	€
Salariskosten bureau (inclusief werkgeversdeel)	389.315	379.370
Reis- en verblijfskosten bureau	26.240	24.810
Opleiding/training	495	-
Overige personeelskosten	-	195
	<u>416.050</u>	<u>404.375</u>

Gemiddeld aantal werknemers

Gedurende het jaar 2013 waren gemiddeld 4,2 werknemers in dienst op basis van een volledig dienstverband (2012: 4,2).

Overige kosten

	<u>2013</u>	<u>2012</u>
	€	€
Inhuur	42.616	25.804
Huisvestingskosten	45.242	43.720
Bestuur	46.739	46.879
Publiciteit	3.684	13.871
Kantoorkosten	20.703	25.351
Overige kosten	3.073	1.654
	<u>162.057</u>	<u>157.279</u>

Inhuur

Externe inhuur voor projecten	32.770	15.400
Personeel en diensten van derden	9.846	10.404
	<u>42.616</u>	<u>25.804</u>

Huisvestingskosten

	<u>2013</u>	<u>2012</u>
	€	€
Huur	29.561	28.907
Servicekosten	15.681	14.813
	<u>45.242</u>	<u>43.720</u>
	<u><u>45.242</u></u>	<u><u>43.720</u></u>

De huur is berekend als éénvierde van de in het onderhuurcontract opgenomen totale huurprijs per jaar, aangezien de Rekenkamer slechts éénvierde deel van de totale onderverhuurde verdieping onderhuurt. Het overige deel van de huurprijs valt ten laste van de andere onderhuurder.

Bestuur

	<u>2013</u>	<u>2012</u>
	€	€
Vergoedingen bestuur	42.140	42.425
Reis- en verblijfskosten bestuur	4.179	4.229
Overige kosten bestuur	420	225
	<u>46.739</u>	<u>46.879</u>
	<u><u>46.739</u></u>	<u><u>46.879</u></u>

Publiciteit

Drukwerk rapporten	2.519	8.415
ICT voorzieningen	1.165	5.456
	<u>3.684</u>	<u>13.871</u>
	<u><u>3.684</u></u>	<u><u>13.871</u></u>

Kantoorkosten

Automatisering	17.000	17.000
Kantoorbenodigdheden	535	4.391
Overige kantoorkosten	3.168	3.960
	<u>20.703</u>	<u>25.351</u>
	<u><u>20.703</u></u>	<u><u>25.351</u></u>

Overige kosten

Diverse overige kosten	2.064	893
Vergaderkosten	1.009	761
	<u>3.073</u>	<u>1.654</u>
	<u><u>3.073</u></u>	<u><u>1.654</u></u>

Eindhoven, 26 maart 2014

w.g.
Drs. L. Markensteyn
Voorzitter

w.g.
Drs. P.W.M. de Kroon
Directeur-secretaris

OVERIGE GEGEVENS

Overige gegevens

Bestemming van het resultaat

Aan het bestuur van de Zuidelijke Rekenkamer zal worden voorgesteld, conform de gemeenschappelijke regeling geldend vanaf 1 januari 2013, het resultaat € 21.893 aan te merken als voorschot op de beschikbaar gestelde middelen 2014. Dit bedrag heeft voor 50% (€ 10.947) betrekking op Provincie Limburg en voor 50% (€ 10.947) op Provincie Noord-Brabant. Dit voorstel is reeds in de jaarrekening verwerkt.

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: Het bestuur van de Zuidelijke Rekenkamer

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de in dit rapport opgenomen jaarrekening 2013 van de Zuidelijke Rekenkamer te Eindhoven gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2013 en de exploitatierekening over 2013 met de toelichting, waarin zijn opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

Verantwoordelijkheid van het bestuur

Het bestuur van de Zuidelijke Rekenkamer is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het resultaat getrouw dient weer te geven, in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten. Tevens is het bestuur van de Zuidelijke Rekenkamer verantwoordelijk voor de financiële rechtmatigheid van de in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties. Dit houdt in dat deze bedragen in overeenstemming dienen te zijn met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen. Het bestuur is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle, als bedoeld in artikel 217, tweede lid van de Provinciewet. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden en het Besluit accountantscontrole provincies en gemeenten. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de Zuidelijke Rekenkamer. Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van de door het bestuur van de Zuidelijke Rekenkamer gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten zoals opgenomen in het Besluit accountantscontrole provincies en gemeenten.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

Oordeel bij de jaarrekening

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van de Zuidelijke Rekenkamer per 31 december 2013 en van het resultaat over 2013 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.

Voorts zijn wij van oordeel dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties over 2013 voldoen aan de eisen van financiële rechtmatigheid. Dit houdt in dat de bedragen in overeenstemming zijn met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen.

Verklaring betreffende overige bij of krachtens de wet gestelde eisen

Ingevolge artikel 217 lid 3 van de provinciewet vermelden wij dat ons geen tekortkomingen zijn gebleken naar aanleiding van het onderzoek of het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, overeenkomstig de van toepassing zijnde wet- en regelgeving, besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten, is opgesteld. Tevens vermelden wij dat het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening.

Eindhoven, 26 maart 2014

BDO Audit & Assurance B.V.
namens deze,

w.g. I.A. Blom-Lamerikx RA MFSME